

**Diagnoza środowiska szkolnego w tym diagnoza czynników ryzyka
i czynników chroniących związanych z przeciwdziałaniem COVID-19
i innych chorób zakaźnych przeprowadzona
w Publicznej Szkole Podstawowej im. Bohaterów Września w Węgrzynie
w roku szkolnym 2021/2022**

Diagnoza środowiska szkolnego i lokalnego, służąca do skonstruowania Programu Wychowawczo - Profilaktycznego została opracowana na podstawie:

- relacji wychowawców klas na temat problemów wychowawczych i dydaktycznych w danej klasie,
- ankiet dla uczniów, rodziców, nauczycieli,
- obserwacji zachowań uczniów,
- analizy dokumentacji szkolnej,
- rozmów z uczniami, nauczycielami, rodzicami i pracownikami obsługi.

Ankieta przeprowadzona na początku września wśród 26 uczniów klas V-VIII wykazała, że:

1. Większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie – 92%. Dwie osoby- 8% nie czuje się w szkole bezpiecznie. Jako powód podały, że może ktoś je napaść lub okraść.
2. Uczniowie czują się w domu bezpiecznie – 92%. Dwie osoby- 8% raczej tak.
3. 50% uczniów spędza wolny czas oglądając telewizję, w Internecie – używając komunikatorów, przeglądając różne strony, grając w gry na komputerze, tablecie lub innym urządzeniu, opiekując się zwierzętami. 10 uczniów – 38% spędza czas z koleżankami i kolegami, 10 uczniów – 38% czyta książki, 6 uczniów – 23% uprawiam sport, 3 uczniów – 12% gra w gry planszowe, 9 uczniów – 35% spędza miło czas z rodzicami, 10 uczniów – 38% spędza czas samotnie.

4. Codziennie 14 uczniów – 54% gra na komputerze/telefonie lub innym sprzęcie. Raz na parę dni 9 uczniów – 35%, raz w tygodniu 2 uczniów – 8%, raz w miesiącu 1 uczeń – 4%.
5. Uczniowie przy komputerze/telefonie/tablecie itp. spędzają:
 - a. Mniej niż godzinę dziennie 2 – 8%
 - b. Około godziny dziennie 6 – 23%
 - c. Więcej niż godzinę dziennie 10 – 38%
 - d. Kilka godzin dziennie 6 – 23%
 - e. Tylko w weekendy 2 – 8%
 - f. Sporadycznie - 0
6. 10 – 38% uczniów codziennie uprawia sport. Raz na parę dni 12 – 46%. Raz w tygodniu 3 – 12%. 1 – 4% nie uprawia.
7. 4– 15% uczniów codziennie czyta książki dla przyjemności. Raz na parę dni 7 – 27%. Raz w miesiącu 5 – 19%. Nie czyta książek 9 – 35% uczniów.
8. Codziennie 9 – 35% uczniów spotyka się poza szkołą z kolegami / koleżankami. Raz na parę dni 7 – 27% uczniów. Raz w tygodniu 2 – 8%. Raz w miesiącu 3 – 12%. 4 – 15% nie spotykam się z kolegami poza szkołą.
9. Uczniowie wskazali problemy, które ich dotyczą:
 - a. Trudności w nauce 6 – 23%
 - b. Trudności w porozumiewaniu się z rodzicami 1- 4%
 - c. Trudności w dogadaniu się z kolegami - 0
 - d. Brak zrozumienia u nauczycieli 3 – 12%
 - e. Brak zrozumienia u rodziców 1- 4%
 - f. Czuję się osamotniony 3 – 12%
 - g. Uważam, że nie mam żadnych problemów 15 – 58%
10. Jako sposób radzenia sobie ze stresem uczniowie wskazali:
 - a. Słucham muzyki 19 – 73%
 - b. Rozmawiam z rodzicami 4 – 15%
 - c. Rozmawiam z kolegami/ koleżankami 6 – 23%
 - d. Wykonuję wysiłek fizyczny 5 – 19%
 - e. Gram w gry 9 – 35%
 - f. Krzyczę, płaczę 1- 4%
 - g. Palę papierosy, piję alkohol - 0
11. 12 – 46% uczniów lubi chodzić do szkoły, a 14 – 54% uczniów stwierdziło, że nie.

12. 2 – 8% uczniów stwierdziło, że obawia się „wszystkiego” w szkole. 24 – 92% nie obawia się w szkole niczego.
13. Uczniowie zwróciliby się w szkole po pomoc:
- Do Dyrektora 1 – 4%
 - Do wychowawcy 22 – 85%
 - Do innych nauczycieli niż wychowawca 2 – 8%
 - Do pedagoga 2 – 8%
 - Do pielęgniarki - 0
14. Zdaniem 23 – 88% uczniów, w zespole klasowym panują dobre relacje pomiędzy uczniami. Zdaniem 3 – 12% panują niedobre relacje.
15. 6 – 23% badanych uważasz, że koledzy i koleżanki ze szkoły lubią ich, a 20 – 77% uważa, że raczej tak.
16. 21 – 81% ma przyjaciół wśród koleżanek/kolegów w klasie/szkole. 4 – 15% uczniów stwierdziło, że raczej tak. 1 – 4% uważa, że raczej nie.
17. 2 – 8% uczniów przyznało, że często popada w konflikty z innymi osobami. Rzadko 20 – 77%. Nigdy 4 – 15%.
18. 2 – 8% uczniów uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają i źle się z tym czują. 7 – 27% uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają, ale są to tylko żarty. 17 – 63% uważa, że nigdy mi się nie zdarzyło, aby ktoś w klasie lub szkole im dokuczał.
19. 3 – 12% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy (bójka, atak słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy koleżanek ze szkoły. 23 – 88% nie miało takich doświadczeń.
20. 100% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie rozpoczęło bójki, nie brało w niej udziału, nie ośmieszało czy atakowało kogoś w Internecie.
21. 3 – 12% łatwo ulega presji rówieśników. 23 – 88% ma swoje zdanie i nie zmienia go pod wpływem innych.
22. 23 – 88% uczniów nie korzystało nigdy z substancji psychoaktywnych. Pozostali uczniowie przyznali, że korzystali z:
- Papierosy (nikotyna) 1 – 4%
 - Alkohol 1 – 4%
 - Narkotyki - 0
 - Dopalacze- 0

e. Napoje energetyczne 3 – 12%

f. Inne środki psychoaktywne - 0

23. 13 – 50% uczniów posiada wiedzę na temat środków psychoaktywnych ze szkoły, 11 – 42% z Internetu, 7 – 27% od rodziców, 8 – 31% od rówieśników, kolegów.

24. Zdaniem 17 – 63% uczniów wychowawca przekazuje im wiedzę nt. środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze). 5 – 19% uważa, że raczej tak. 2 – 8% uważa, że nie.

25. 2 – 8% uczniów przyznało, że ktoś kiedykolwiek proponował im narkotyki lub inne używki (papierosy, alkohol itp.). 24 – 92% badanych nie miało takiej propozycji.

26. W ostatnim czasie w porównaniu z sytuacją sprzed pandemii COVID-19 uczeń:

	mniej	tak samo	więcej
jestem zmartwiona/ny	8 – 31%		4 – 15%
jestem zniecierpliwiona/ny	1 – 4%		2 – 8%
jestem niespokojna/ny	2 – 8%		4 – 15%
jestem smutna/ny	5 – 19%		3 – 12%
jestem zniechęcona/ny	5 – 19%		1 – 4%
czuję się samotnie	5 – 19%		4 – 15%
mam problemy ze snem	4 – 15%		5 – 19%
czuję się niepewnie	5 – 19%		1 – 4%
jestem nerwowa/y	3 – 12%		3 – 12%
kłócę się z resztą rodziny	1 – 4%		1 – 4%
jestem wycofana/ny	5 – 19%		-
zaczynam płakać z błahego powodu	3 – 12%		3 – 12%
Złoszczę się z byle powodu	5 – 19%		3 – 12%
nie mam apetytu	6 – 23%		2 – 8%
objadam się	7 – 27%		-
mam trudności ze skupieniem uwagi	4 – 15%		3 – 12%
boję się zarazić koronawirusem	10 – 38%		-

27. Zdaniem 23 – 88% uczniów w szkole stosowane są zasady bezpieczeństwa przeciw zakażeniu COVID – 19. 3 – 12% uczniów nie wie czy te zasady są stosowane.

Ankiety dla rodziców uzupełniło 29 osób.

1. 28 ankietowanych – 97% stwierdziło, że ich dziecko czuje się w szkole bezpiecznie. 1 rodzic uważa, że jego dziecko nie czuje się w szkole bezpiecznie z powodu zachowania nauczyciela.
2. 90% badanych (26 osób) uważa, że jego dziecko lubi chodzić do szkoły, 3 osoby – 10% stwierdziło, że dziecko nie lubi chodzić do szkoły
3. Wszyscy twierdzą, że dzieci niczego się w szkole nie obawiają.
4. Według rodziców problemy ich dzieci dotyczą:
 - a. Trudności w porozumiewaniu się z rodzicami oraz uczucia osamotnienia 1 osoba – 3%
 - b. Braku zrozumienia u nauczycieli 3 badanych – 10%
 - c. Trudności w nauce - 17%
 - d. 20 osób – 69% badanych uważa, że ich dziecko nie ma żadnych problemów.
5. 90% badanych rodziców – 26 osób stwierdziło, że ich dzieci rozmawiają z nimi na tematy osobiste (przeżycia, emocje, pytania dotyczące rozwoju),

97% badanych – 28 rodziców wymieniło tematy związane z nauką,

86% badanych - 25 rodziców – tematy związane z rówieśnikami oraz z tym gdzie i z kim dziecko spędza czas, zaś 66% badanych - 19 rodziców rozmawia ze swoimi dziećmi na tematy związane z zagrożeniami wynikającymi z używania papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy.

6. Wszyscy rodzice twierdzą, że posiadają wiedzę na temat działania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki) na organizm młodego człowieka.
7. 28 osób – 97% potrafiłoby zauważyć, że dziecko jest pod wpływem takich substancji, 1 osoba nie potrafiłaby.
8. 1 rodzic (3% badanych) stwierdził, że zauważył problem wśród uczniów naszej szkoły z zażywaniem substancji psychoaktywnych(alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki).
9. Prawie wszyscy rodzice twierdzą, że znają najbliższych kolegów/koleżanki swojego dziecka, 1 osoba nie wie, czy zna.
10. 41% badanych rodziców stwierdziło, że kontakty ich dziecka z rówieśnikami jest bardzo dobre, zaś 59 % uważa te kontakty za dobre.

11. W pytaniu o obecne samopoczucie w porównaniu z sytuacją sprzed pandemii COVID-19 rodzice stwierdzili, że ich dziecko

w mniejszym stopniu:

- zaczyna płakać z błahego powodu 5 osób - 17% badanych,
- według 4 osób – 14% mniej dziecko czuje się samotnie, złości się z byle powodu, nie ma apetytu, objada się, ma trudności ze skupieniem uwagi, boi się zarazić koronawirusem,
- jest smutne, jest wycofane -3 osoby – 10% badanych,
- jest zmartwione, jest zniechęcone, czuje się niepewnie, jest nerwowe, kłóci się z resztą rodziny – 2 osoby – 7% badanych,
- według 1 osoby dziecko obecnie jest mniej zniecierpliwione, spokojniejsze, ma mniejsze problemy ze snem,

w większym stopniu:

- jest nerwowe 6 osób – 21% badanych,
- jest niespokojne, ma trudności ze skupieniem uwagi 5 osób – 17% badanych,
- jest zniecierpliwione, jest zniechęcone, złości się z byle powodu, boi się zarazić koronawirusem 4 osoby – 14% badanych,
- zaczyna płakać z błahego powodu – 3 osoby – 10% badanych,
- jest smutne, kłóci się z resztą rodziny, nie ma apetytu – 2 osoby – 7% badanych,
- czuje się samotnie, czuje się niepewnie, jest wycofane – 1 osoba – 3% badanych.

12. Prawie wszyscy rodzice (97%) stwierdzili, że w szkole stosowane są zasady bezpieczeństwa przeciw zakażeniu COVID – 19, 1 osoba nie wie.

Ankiety uzupełniło 12 nauczycieli.

1. Wszyscy stwierdzili, że ich zdaniem uczniowie czują się w szkole bezpiecznie i mogą liczyć na nauczycieli w każdej sytuacji.
2. Nikt z ankietowanych nauczycieli nie dostrzega zagrożeń w szkole i najbliższym otoczeniu.
3. 92% ankietowanych nie dostrzega zagrożenia w zachowaniu naszych uczniów, na które powinniśmy zwrócić szczególną uwagę i które mogą wpływać na podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych. 1 osoba wymieniła jazdę na rowerach i quadach po drogach publicznych.

4. 67% ankietowanych nauczycieli omawia z uczniami tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, 32% (4 nauczycieli) stwierdziło, że raczej omawia.
5. Według 10 nauczycieli (83% ankietowanych) uczniowie raczej mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego, raczej angażują się w życie szkoły a wzajemne relacje wśród uczniów są raczej pozytywne i przyjazne. 2 osoby stwierdziły, że uczniowie na pewno mają pozytywny stosunek do nauki, ich relacje koleżeńskie są pozytywne i przyjazne i angażują się w życie szkoły.
6. 11 ankietowanych nauczycieli (92%) stwierdziło, że na terenie szkoły nie dochodziło do przejawów agresji, uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły i w szkole stosowane są zasady bezpieczeństwa przeciw zakażeniu COVID – 19 (1 osoba nie udzieliła odpowiedzi jeśli chodzi o przestrzeganie zasad bezpieczeństwa). 1 osoba nie wie czy na terenie szkoły nie dochodziło do przejawów agresji oraz czy uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.
7. Zdaniem ankietowanych nauczycieli szczególną uwagę w pracy wychowawczo-profilaktycznej naszej szkoły w roku szkolnym 2021/2022 należy zwrócić na:
 - właściwe korzystanie z Internetu,
 - zagrożenia związane z Internetem,
 - poprawę relacji rówieśniczej,
 - integrację,
 - przeciwdziałanie osamotnieniu po nauczaniu zdalnym,
 - poprawę postawy uczniów wobec ich obowiązków szkolnych,
 - stosunek do nauki.
8. Według ankietowanych przed podejmowaniem zachowań ryzykownych chronią uczniów oraz sprzyjają ich prawidłowemu rozwojowi następujące - cechy naszego środowiska szkolnego oraz otoczenia:
 - zapobiegliwość,
 - szybka reakcja nauczycieli i pracowników na najmniejsze przejawy zachowań szkodliwych,
 - mała liczebność klas,
 - bezpośredni kontakt uczeń – nauczyciel,
 - mała liczba uczniów w szkole,

- małe środowisko,
- dobry kontakt z rodzicami,
- kontrola spędzania czasu przez uczniów,
- rozmowy z uczniami,
- lekcje z wychowawcą,
- dużo zajęć pozalekcyjnych,
- indywidualne podejście do każdego ucznia,,
- częste rozmowy z dziećmi i rodzicami na temat zagrożeń

- a także takie cechy i zachowania uczniów, jak:

- wiedza dotycząca zagrożeń,
- wiedza przekazywana przez nauczycieli dotycząca zagrożeń,
- pedagogizacja uczniów,
- dobre kontakty z nauczycielami i wychowawcami,
- dobre kontakty z rodzicami,
- środowisko rodzinne i szkolne,
- rozwijanie zainteresowań,
- asertywność,
- prawdomówność.

9. Za mocne strony naszej szkoły w zakresie pracy wychowawczej i profilaktycznej ankietowani nauczyciele uznali:

- indywidualne podejście do ucznia,
- zaangażowanie nauczycieli w pracę wychowawczą,
- dobre relacje nauczyciel – uczeń,
- dobry kontakt nauczycieli z rodzicami,
- dobre planowanie pracy szkoły w tym zakresie,
- podejmowanie wielu działań wychowawczych i profilaktycznych oraz koordynowanie przez pedagoga szkolnego,

- integracja uczniów, nauczycieli, pracowników i rodziców,
- kontakt z rodzicami i współpraca,
- szybka diagnoza problemów,
- warsztaty dotyczące zagrożeń, właściwych postaw i zachowań oraz właściwych relacji,
- planowanie pracy,
- bezpieczeństwo,
- realizacja różnych programów profilaktycznych,
- zainteresowanie nauczycieli problemami uczniów,

10. W zakresie pracy wychowawczej i profilaktycznej naszej szkoły zdaniem nauczycieli powinniśmy udoskonalić:

- zaangażowanie w większym stopniu rodziców,
- więcej działań praktycznych niż pracy papierkowej,
- zaangażowanie uczniów do nauki,

11. Na pytanie o obecne zachowanie uczniów w porównaniu z sytuacją sprzed pandemii COVID-19 ankietowani nauczyciele zauważyli, że uczniowie w większym stopniu:

- mają trudności ze skupieniem uwagi – 42% ankietowanych,
- są zniechęcone – 25% ankietowanych,
- objadają się – 2% ankietowanych,
- boją się zarazić koronawirusem – 2% ankietowanych,
- są zniecierpliwione, niespokojne, smutne – 1 osoba - 8% ankietowanych,

1 osoba stwierdziła, że obecnie uczniowie w mniejszym stopniu są zmartwieni oraz, że są spokojniejsi.

Wnioski

Czynniki chroniące:

- uczniowie czują się w szkole bezpiecznie
- uczniowie czują się w domu bezpiecznie

- uczniowie nie obawiają się niczego w szkole
- w zespołach klasowym panują dobre relacje pomiędzy uczniami
- uczniowie nie korzystają z substancji psychoaktywnych
- uczniowie posiadają wiedzę na temat środków psychoaktywnych
- wychowawcy przekazują uczniom wiedzę na temat środków psychoaktywnych
- uczniowie mają swoje zdanie i nie zmieniają go pod wpływem innych
- uczniowie są lubiani wśród kolegów i koleżanek ze szkoły i mają wśród nich przyjaciół
- uczniowie znają sposoby radzenia sobie ze stresem
- w szkole stosowane są zasady bezpieczeństwa przeciw zakażeniu COVID – 19
- uczniowie nie rozpoczynali bójek, nie brali w niej udziału, nie ośmieszali czy atakowało kogoś w Internecie
- uczniowie nie popadają w konflikty z innymi osobami
- uczniowie nie doświadczyli przemocy (bójka, atak słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy koleżanek ze szkoły
- większość uczniów dość często uprawia sport
- małe środowisko lokalne
- mała liczebność klas
- bezpośredni kontakt uczeń – nauczyciel
- mała liczba uczniów w szkole
- aktywna praca wychowawców i zespołu PPP
- indywidualne podejście nauczycieli do ucznia
- zaangażowanie nauczycieli w pracę wychowawczą
- dobre relacje nauczyciel – uczeń
- dobry kontakt nauczycieli z rodzicami
- dobre planowanie pracy szkoły
- podejmowanie wielu działań wychowawczych i profilaktycznych

- szybka diagnoza problemów
- liczne warsztaty dotyczące zagrożeń, właściwych postaw i zachowań oraz właściwych relacji
- realizacja różnych programów profilaktycznych
- zainteresowanie nauczycieli problemami uczniów.

Czynniki ryzyka:

- uczniowie dużo czasu spędzają przy komputerze/telefonie/tablecie itp.
- uczniowie mało czasu poświęcają na czytanie książek
- pojawiają się problemy z nauką
- nie wszyscy uczniowie stosują zwroty grzecznościowe
- obniżenie wśród uczniów motywacji do nauki

Rekomendacje:

- wspieranie rodziców w rozpoznawaniu zagrożeń związanych z częstym korzystaniem z mediów społecznościowych i elektroniki
- wspieranie pozytywnych relacji w grupie, integracja
- kontynuacja działań wychowawczych i pracy zespołu PPP
- zachęcanie do udziału w imprezach integracyjnych
- prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju
- współpraca z rodzicami w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia
- kształtowanie hierarchii wartości, w której zdrowie należy do jednych z najważniejszych w życiu
- promowanie zdrowego stylu życia
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, w tym budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych

- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców
- rozwijanie i wspieranie działalności wolontariackiej.
- dostarczanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych
- prowadzenie działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych
- realizacja programów profilaktycznych i promujących zdrowie psychiczne.
- rozwijanie zainteresowań, pasji i uzdolnień uczniów oraz przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym (motywowanie do nauki) w ramach zajęć edukacyjnych oraz przygotowanej oferty zajęć pozalekcyjnych
- prowadzenie działań mających na celu propagowanie czytelnictwa wśród uczniów
- systematyczne informowanie rodziców o podejmowanych w szkole działaniach wychowawczo – profilaktycznych
- motywowanie uczniów do nauki.

Opracowały: Waszczak Magdalena,

Ewa Mosakowska

Anna Jaskulska